

III-МНОГООБРАЗИЕТО, ДВИГАТЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

Многообразието е присъщо на всяка група от хора и в една група обучаеми, несъмнено съществуват разлики, що се отнася до поведението и компетенциите.

Можем да се оплакваме или да наблегнем на тези различия, за да ги превърнем в двигател на обучението.

"Стиловете на учене са когнитивни, афективни и физиологични характеристики, които показват, по относително устойчив начин, как обучаваните възприемат, отговарят и взаимодействат със средата, в която се обучават" Джеймс У. Кийф (in Student Learning Styles).

Разликата между понятията „стил на учене” и „познавателен стил” се състои в отношението между тях като част към цяло.

Стильт на учене обхваща когнитивното, афективното и физиологичното.

Следователно когнитивният стил е съставна част на стила на учене.

-Когнитивните стилове се отнасят до навиците, начините на третиране на информация от всеки индивид.

-Афективните стилове се отнасят до мотивационните процеси.

-Физиологичните стилове се отнасят до начините на отговаряне в биологичен аспект.

1-Определяне на стиловете на учене с цел разнообразяване стратегиите на преподаване

Схема на стиловете на учене

1-1 : Ученикът иноватор, симултанен изказ (ЗАЩО)

Учене

- Учи, наблюдайки на разбирането; обича да синтезира.
- Иска да има общ план на часа.
- Използва контекста.
- Има склонност към правене на предварителни изводи и обобщения.
- Използва мисленето, логиката.
- Резюмира с думи.
- Без затруднения открива най- важното.
- Лесно намира думите, понятията.
- Умело преценява ситуациите в тяхната цялост.
- Обича да си прави логически схеми.

Поведение и отношения

- Обмислящ и логичен : разумът взема връх над чувствата.
- Добре се справя с теоретични или абстрактни дискусии.
- Понякога упражненията му изглеждат излишни : той е разбрал, тогава...
- Мрази наизустяването, доверява се на уменията си за мислене и логика.

Въпроси :

- Това, което казвате, съответства ли на...?
- Трябва ли да разбираме, че...?
- Това означава ли, че...?

Тъй като този тип обучаеми обичат личното свободно изразяване , преподавателят трябва да бъде за него мотиватор.

1-2 : Ученикът Анализатор, програмиран изказ (КАКВО)

Учене :

- Учи наизуст, запаметява.
- Иска да научи буквално, с точните думи.
- Иска да има всички етапи подред.
- Иска максимум подробности.
- Постава си високи цели.
- Работи на етапи.
- Запаметява като си говори, повтаря информацията
- Изслушва цялата информация.
- Следва умело различни процедури.

Поведение и отношения :

- Старателен, лесно се стресира, страх от провал.
- Склонност към перфекционизъм.
- Иска да отговори на изискванията на учителя.
- Обича да има точна рамка на работа.
- Иска да е сигурен, че има всички подробности.
- Много подреден; иска и другите да са такива.

Въпроси :

С какво ще започнем ?

Кои са етапите на работа ?

Как трябва да се свърши тази работа ?

Тъй като този тип обучаеми имат силно структуриран ум и логика, които понякога ограничават, обучението трябва да бъде по-насочващо.

1-3 : Практичният Ученик, програмиран не много словоохотлив (КАК)

Учене :

- Учи чрез това, което вижда.
- Може да опише картини или жестове много подробно.
- Най-конкретният и наблюдателен от четирите типа ученици.
- Има нужда от модел, да види как се прави.
- Запомня лесно части от плана за изпълнението на дадена задача.
- Има нужда да борави, да изработва неща, за да научи; общо казано е сръчен.
- Организиран, подреден в това, което прави.
- Използва цветове, форми, рисунки, за да учи : организира пространството.

Поведение и отношения :

- Чувства се добре в действията, практиката.
- Може би е малко мълчалив, но много добър наблюдател.
- Избягва теорията, обича конкретното.

Въпроси :

- Може ли да дадете пример ?
- Може ли да го направите по-бавно ?
- Това са просто думи, но може ли да дадете конкретен пример?

Ролята на преподавателя е да осигури на този обучаем адекватен материал и насърчение, необходимо за решаването на проблема.

1-4 : Динамичният ученик, спонтанен не много словоохотлив (КОГА и КАК)

Учене :

- Учи чрез асоциации, аналогии (това прилича на..). Преценява бързо резултата.
- С голямо въображение, интуитивен и креативен: той често може да предложи много решения. Най-лесно се поддава на емоции.
- Бързо прави заключения, но често не ги проверява.
- Интуитивен, склонен към синтезиране, не винаги следва логиката.
- Исква да види крайния продукт, това, което се получава накрая (практически аспект).

Поведение и отношения :

- Импулсивен и интуитивен: стартира бързо и иска да свърши възможно най-рано (може да бъде или да изглежда разхвърлян).
- Има склонност да прескача етапи.
- Не обича да бъде слаган в рамки: иска да действа така, както намира за добре (реагира на забраните, на подробните указания).

Въпроси :

- Може ли да действаме по свое усмотрение ?
- Трябва ли да се мине през всички етапи ?
- Защо трябва да се прави това ?
- Колко време ще отнеме ?

Този обучаем има нужда да бъде воден, окуражаван и се нуждае от предизвикателства. За него преподавателят трябва да бъде източник на знания и информация, но и да играе своята роля в оценяването на знанията и постиженията му.

2- Подробности от схемата на типовете ученици (4 квадранта на обучението)

Концепцията на Люриа, добавена към концепцията на Ла Гарандри, позволява да определим четири познавателни стила, всеки със свои собствени характеристики и изискващ специфична педагогика. В свите трудове Флеса и Люсие (1995) потърсиха дефиниция на тези четири стила и им дадоха следните наименования : симултанен невербален, симултанен вербален, последователен невербален, последователен вербален като всичко това се вписва в една фигура, която позволява да разберем техните специфики, както и взаимодействията помежду им (**Фигура А**).

Когнитивни функции свързани с 4-те квадранта на обучението

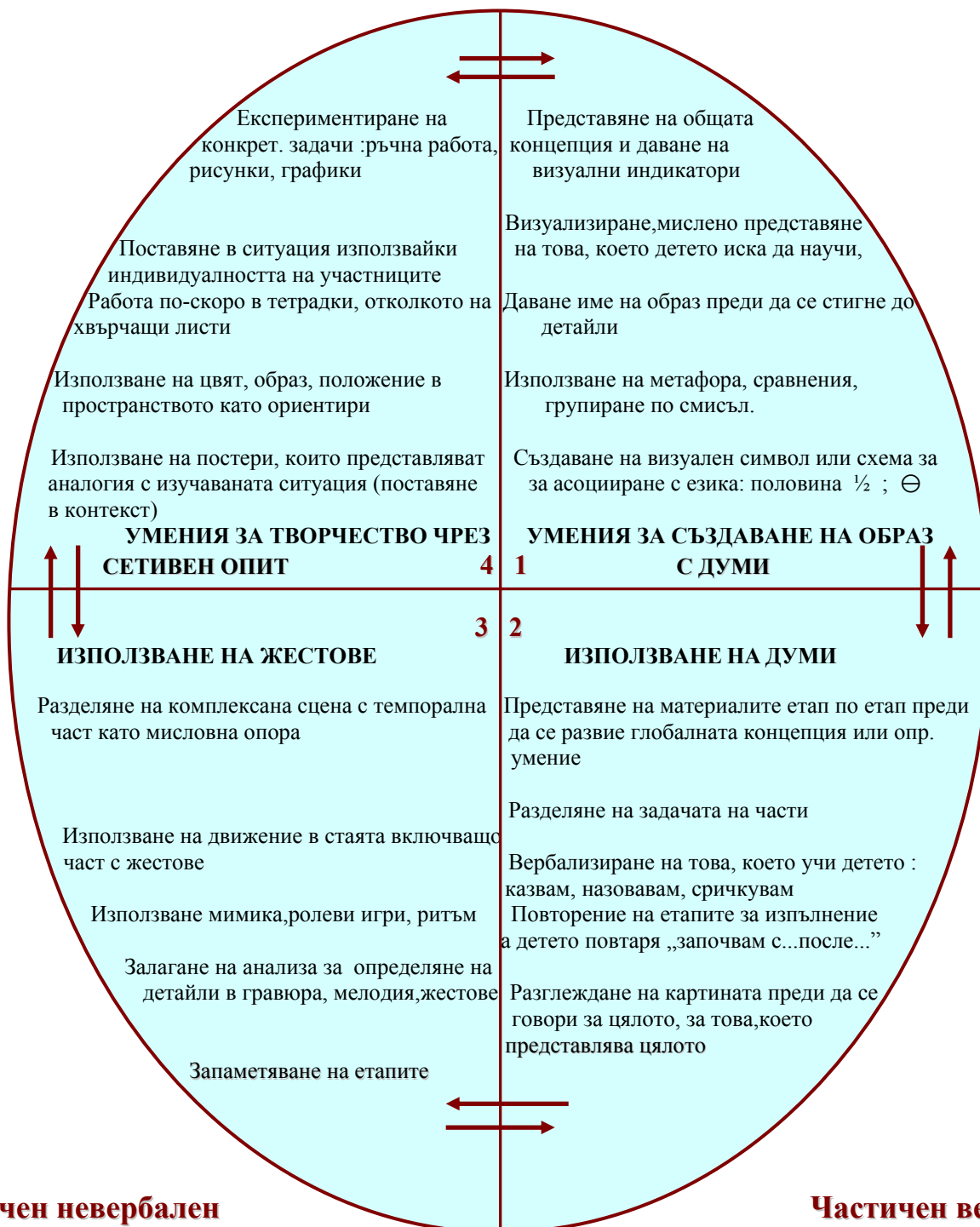
ФИГУРА А

Като се вземат предвид всички тези променливи, става възможно да се говори за педагогика „по мярка”, която ще може лесно да бъде възприета от преподавателя, познаващ нуждите на своите ученици. Опитът от подобна педагогика се оказа много стимулиращ, както за учителите, така и за децата, както констатираха членовете на екипа от Квебек.

Средства за преподаване – Регулиране на поведението

Симултанен невербален

Симултанен вербален

Частичен невербален

Частичен вербален

ФИГУРА В

3. Други типологии на учене

Одитивен тип (Според Антоан дьо ЛаГарандри)	Визуализиращ тип
<p>Тенденция за запомняне на чутото чрез възстановяване на неговата динамика, разказвайки си протичането му. Запомняне посредством хронологичното подреждане на елементите. <i>Слушащите си представят по- добре упражнението като си го повтарят наум, като си припомнят устното изложение на преподавателя или като преформулират писменото изложение със свои думи, устно.</i> <i>Те са по- аналитични и изпълняват упражнението точка по точка. Ето защо те трябва да работят паралелно и върху глобалното представяне на дадената работа, тъй като това е слабото им място.</i></p>	<p>Тенденция за възстановяване на знанието посредством образи, представяйки си елементите. Запомняне посредством пространствени връзки между видимите елементи. <i>Гледащите трябва да си представят упражнението под формата на образи..</i> <i>За тях е полезно да си припомнят писмения текст на упражнението, дори и да го пишат отново с ясна и добре ориентирана представа.</i> <i>Трябва да се следи те да използват правилните мисловни образи...</i> <i>В домашното по математика, гледащите трябва да си представят по- скоро символи, отколкото определени персонажи в случай на конкретно условие.</i> <i>Те имат глобална представа за упражнението : така рискуват да забравят подробностите, последователността.</i></p>
Зависими от контекста (Според Херман Уиткин & Мишел Юто) Независими от контекста	
<p>Тенденция да се доверяват на лична, външна информация. Отдават голямо значение на социалния и чувствен контекст на ученето. Тенденция да възстановяват информацията такава, каквато им е била предложена. Нужда от външни цели. <i>Учащите, "зависими от контекста " отдават голямо значение на преживяното, свързаното с чувствата (понякога твърде голямо). Те рискуват, четейки дадено упражнение, да се обвържат прекалено с конкретните данни, с точния контекст.</i> <i>Едно представяне на упражнение по математика под форма на разказ от ежедневието ще им хареса, но има опасност вниманието им да се насочи прекалено върху конкретната ситуация, а не върху операциите, които трябва да се извършат.</i> <i>Те се затрудняват да правят упражнения, които не са прости приложения.</i></p>	<p>Тенденция за доверяване на ориентири с вътрешен произход. Учене, слабо свързано със социалния и чувствен контекст. Тенденция за лично възстановяване на информацията. Самостоятелно дефиниране на целите. <i>Учащите, "независими от контекста" се абстрахират лесно от преживяното, от контекста.</i> <i>Опитът им би могъл понякога да им помогне за това, но те не винаги му обръщат внимание.</i></p>
Рефлексивност (Според Жером Каган) Импулсивност	
<p>Тенденция към отлагане на отговора, с цел осигуряване на точен отговор. Нерешителност поради страх от грешки. <i>Рефлексивните напредват предпазливо. Те се боят от грешки.</i> <i>Това води до качество, разбира се, но също и до неефективност., излишен перфекционизъм, тогава, когато от тях се иска бързина (на изпит или в случай, когато трябва да се вземе незабавно решение).</i> <i>Имат нужда понякога от малко смелост, дори с риск да сгрешат.</i> <i>Случва се тези ученици да блокират пред даден въпрос преди да преминат към следващия.</i></p>	<p>Тенденция да отговарят бързо, рискувайки да допуснат грешка. Нетолерантност към несигурността. <i>Импулсивните напредват "с рогата напред". Какво от това, че ще сбъркат, те не обичат чакането.</i> <i>Импулсивността си има и добри страни, но те имат нужда от малко време за размисъл и методичност.</i> <i>За тях ще са полезни упражнения, които ще изискват прецизност, а не бързо решение.</i></p>

Акцентиране (Според Давид Озюбел) Уеднаквяване	
Тенденция към търсене на различията, противопоставянията, с риск да се наблегне върху тях. Наблягане върху отклоненията от вече познатото. Удоволствие от новото.	Тенденция към търсене на правилата, познатите елементи, познатия начин на мислене, с риск да бъдат пропуснати оригиналните, новите детайли. Тенденция към свеждане на новото до познатото, именно чрез аналогия. Удоволствие от предвидимостта.
Продуктивност (Според Ж. Луи Гузиен) Консумативност	
Тенденция за натрупване на знания чрез активно отношение. Учене посредством действия. Отдават значение на придружаваща двигателна дейност (устна, графична, жестова,...) Продуктивните имат нужда да действат, за да натрупат умения. За тях е невъзможно дългото предварително обмисляне. От тях не може да се очаква да прочетат внимателно указанията преди да започнат монтажа или да разберат добре правилата преди да започнат играта. Все пак може да им се обърне внимание на ползата от наблюдението, но по-полезно ще е да се ангажират със съставяне на указания за употреба или правила за игра.	Тенденция за натрупване на знания чрез резервирано, неутрално отношение. Учене посредством наблюдение. Не придружават процеса на учене с двигателни прояви. Консуматорите учат като гледат. Те ще използват повече съветите на учител и методиката, която той им предоставя, отколкото продуктивните. Могат да им се спестят някои упражнения от типа "съставяне на правила" и да се заместят с други, свързани с наблюдение на извършена дейност или съставени указания.
Интензивни (Според Морис Рьошлен & Франсоа Лонжо) Икономични	
Тенденция редовно да работят на предела на интелектуалните си възможности, какъвто и да е характера на задачата. Работа на "пълни обороти". Интензивните се отдават изцяло на задачата. Разделянето на задачата на много части би ги затруднило. Те работят с все сили, дори с риск да се изтощат. Може да им се помогне да планират работата и да пестят силите си. При дадена задача, те трябва да определят основното, да имат по-фина стратегия за решаването ѝ, да степенуват нужните действия за извършването ѝ.	Тенденция към адаптиране на интелектуалната натовареност към особеностите на задачата. Възможно е да работят на различни степени, като "се щадят" когато е възможно. Икономичните пазят силите си. Те съумяват да не се отдават изцяло за каквато и да е задача, да степенуват трудностите, които ще срещнат в дадено упражнение. Понякога трябва да се окуражават да, "се раздават" малко повече.
ОБЛАСТ ПРОМЕНЛИВИ	
Сензитивна	<ul style="list-style-type: none"> • слухова / зрителна • използване на други сетива • значение на обкръжението
Социо- афективна	<ul style="list-style-type: none"> • работа сам / в група • помощ от възрастните • връзка с ръководещите • власт над другите
Интелектуална дейност Запаметяване	<ul style="list-style-type: none"> • цифри / букви, текст • образ, дефиниции • схеми, мислене • манипулации • капацитет на четене
Методика	<ul style="list-style-type: none"> • организация • ред / безпорядък
Биологични особености	<ul style="list-style-type: none"> • момент от деня, когато работи по-добре • физически затруднения (неподвижност...)